

શો-શરાબા
દિવ્યકાંત પંડ્યા

રો, ડોન્ટ ટેલ!

સિનેમાને વધુ અસરદાર બનાવતી એક આગવી સ્ટોરીટેલિંગ ટેક્નિક

ફિલ્મ્સ કફત મનોરંજનનું સાધન નથી. એ કળાનું સ્વરૂપ પણ છે. ફિલ્મ્સ એટલે સર્જન, ફિલ્મસનાં અલગ-અલગ પાસાં અને વિભાગોમાં સર્જ નાત્મકતા અને તકનીક છુપાયેલી હોય છે. સામાન્ય દર્શકો ફિલ્મ્સને જોઈને મજા લે જ્યારે એને કળા તરફે ચાહનાર અંગ સિનેપ્રેમી ફિલ્મ્સનું અલગ દિક્કોષુધી નિરીક્ષા કરે. એનાથી ફિલ્મ્સેકર અને દર્શકનું સૌધું જ સંઘાન બને. ફિલ્મસના માધ્યમને ઉત્કૃષ્ટ ભાવાવાર એવી જ એક ટેક્નિક એટલે 'શો, ડોન્ટ ટેલ'.

'શો, ડોન્ટ ટેલ' મૂળ તો લેખનની ટેક્નિક. ફિલ્મ વિજ્યુઅલ મીડિયમ ખરું, પણ એહી પણ આ ટેક્નિક મુખ્યત્વ: સ્ટીન રાઈટિંગનો હિસ્સો ગયાય. 'શો, ડોન્ટ ટેલ' માત્રબ કે 'બતાવો, કહો નહીં...' ફિલ્મમાં કે કોઈ પણ વિજ્યુઅલ એટરટેઇન્મેન્ટ મીડિયમમાં સર્કેર કશુંક દર્શાવવા માટે વધુ ભાવવાતો - દેખાડુઓ રસ્તો અપનાવવો જોઈએ, નહીં કે કદેવાંઓ ઉદાહરણ તરીકે..

કોઈ ઘટના કે પાત્રાખેખન માટે જોઈએ સંવાદોને ઉપયોગ કરીને કે બિલ્ડુલ જ કથા વિના સ્કીન પર કશીક પ્રવૃત્તિ દ્વારા એને એ રીતે દેખાડુવામાં આવે કે દર્શકો જ-તે પાત્ર કે ઘટના વિશે સમજ જ્ય. આની પાછળનો મુખ્ય હેતુ એ કે એ ફિલ્મના વિજ્યુઅલ મીડિયમને વધુ ન્યાય મળે. ફિલ્મમાં જ્યાં ફિલ્મ્સેકર પાસે વ્યવસ્થા કે પણ નહીં, પણ દર્શનો સેતુ હોય ત્યાં તેનો પૂર્વો ઉપયોગ થવો જોઈએ. દર્શના માધ્યમાં જ્યારે સ્માર્ટલી પાત્ર કે ઘટનાની અમૃત જીણી બાબતો દેખાતીને રજૂ કરી શક્ય ત્યારે શા માટે પાત્ર દ્વારા બોલ-બોલ કરીને માધ્યમને અન્યાય કરવો...?

ધણી ફિલ્મ્સ અને ફિલ્મ્સેકર્સ આ ટેક્નિકનાં સરાં ઉદાહરણ છે એમ વધુંાં એવા પણ ઉદાહરણ છે કે જેમા લેખન નબજું હોય ત્યાં કોઈ પાત્ર કારણ વગરની એક ને એક વાત હોઠરાયા જ કરે અને વાતાની અસર ઓછી કરી નાખે. ધારો કે ફિલ્મમાં વિલન હુંબાબાવ અને ફૂથ્યો ખતરનાક દેખાવવાના બદલે એમ કશી કરે કે 'હું તે બહુ જ ખૂનાંધા છું, હું તે મારી નાખીએ.' આવાં લાખાણમાં આ ટેક્નિકનો વેરફાટ થયો ગણાયા, પણ આપણે પણ આત્માની વાત કરવી છે આ ટેક્નિકના વપરાણી.

અભિપ્રેક યોબે દિજિશિટ ફિલ્મ 'કૃતા પંજા' (૨૦૧૬)માં આલિયા બન્ધું પાત્ર પિંડી કુમારી હોકી પ્લેયર છે, પરંતુ આપી ફિલ્મમાં ક્યાંય પણ એને હોકીની રમતાં

'પાઈરિટ્સ ઓફ દ ક્રેબિયન: કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ' (૨૦૦૩)

આલિયા બન્ધુ હોકી સાથે..
'લિટા પંજા' (૨૦૧૬)

દર્શાવવામાં નથી આવી. એ છતાં 'શો, ડોન્ટ ટેલ' ટેક્નિક થકી એ કેટલી સારી હોકી પ્લેયર છે એનો ખ્યાલ આવી જ્ય છે. ફિલ્મના એક દર્શનું જ્યારે શાહિર કપૂરનું પાત્ર હોય સિંહ અમૃત એને સિનેમા વિજ્યુઅલ મીડિયમ હોવા છતાં એની એ ફિલ્મ ભાવમાં જ્યારે બદલાસ વચ્ચે સપદાય છે ત્યારે પિંડી એને ઉછાળિને બદામાં વચ્ચે સ્પદાય છે ત્યારે કર્સિ એને કશુંક કર્સિને બદામાં જ્યારે બદામાં પેટીઓ એક હોકી બચાવવા માટે બાજુમાં પેટીઓ એક હોકી વેદ બોલના બદલે એક પથ્યરને સ્કૂપ કરીને એની ફક્ત થકી જ સેકન્ડ્સમાં પિંડીની હોકીની સિંહાંદો દેખાડ્યા કે કથા વિના એના રમત કોશલયનો ખ્યાલ આવી જ્ય.

જ્યારે કોઈ ફિલ્મમાં આ ટેક્નિકને ન્યાય નથી આપતો અને ફિલ્મ્સેકર્સ ખૂબું જ કારણ વગરનાં દર્શનો એ સંવાદો હોય છે ત્યારે પિંડીને 'ફિલ્મ વર્ભોલ' છે. એટલે કે કલોઝ અધ શોટમાં એક જ જાહી પર વધુંની વાચ્યા કરે છે, જે આખરે ફિલ્મ નહીં પણ પુસ્તકની અનુભૂતિ કરાવે છે. આ મુદ્દે ફિલ્મને વખોડાવની વાત નથી, પણ એહી 'શો, ડોન્ટ ટેલ' ટેક્નિકનો ઉપયોગ જોવા એના મજાની નથી.

પાઈરિટ્સ ઓફ દ ક્રેબિયન: કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ' (૨૦૦૩)માં કેટન જેક સ્પેરોના પાત્રના પરિયોગ માટે 'શો, ડોન્ટ ટેલ'નો બાખૂભી ઉપયોગ કરવામાં આયો છે. ફિલ્મના શરૂઆતમાં જ કલોઝ અધ શોટમાં એક હોકી વેદ કરે છે, જે આખરે ફિલ્મ નહીં પણ પુસ્તકની અનુભૂતિ કરાવે છે. આ મુદ્દે ફિલ્મને વખોડાવની વાત નથી, પણ એહી લાલની સ્થિતિ અલગ છે અને એનું પાત્ર રમૂં છે એ બધો જ ખ્યાલ આવી જ્ય.

પાઈરિટ્સ ઓફ દ ક્રેબિયન: કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ' (૨૦૦૩)માં કેટન જેક સ્પેરોના પાત્રના પરિયોગ માટે 'શો, ડોન્ટ ટેલ'નો બાખૂભી ઉપયોગ કરવામાં આયો છે. ફિલ્મના શરૂઆતમાં જ કલોઝ અધ શોટમાં એક હોકી વેદ કરે છે, જે આખરે ફિલ્મ નહીં પણ પુસ્તકની અનુભૂતિ કરાવે છે. આ મુદ્દે ફિલ્મને વખોડાવની વાત નથી, પણ એહી લાલની સ્થિતિ અલગ છે અને એનું પાત્ર રમૂં છે એ બધો જ ખ્યાલ આવી જ્ય.

પાઈરિટ્સ ઓફ દ ક્રેબિયન: કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

'શો, ડોન્ટ ટેલ' ની વિશે સાથે નાના રીતે કર્સ ઓફ દ બ્લેક પલ'

